

E L N Ö K S É G ETIKAI BIZOTTSÁGI ELNÖKÖK

✉ *Levelezési cím:* Belügyminisztérium 1903 Budapest, Pf. 314.

Székhely: 1054 Budapest, Alkotmány u. 25.

☎ (1) 795-1192

e-mail: attilane.gombos@bm.gov.hu <https://ett.aEEK.hu/>

Elnök:

Dr. Mandl József
akadémikus

Alelnök:

Dr. Wittmann Tibor
egyetemi tanár

Titkár:

Dr. Csala Miklós
egyetemi tanár

Tagok:

Dr. Dóczi Tamás
akadémikus

Dr. Poór Gyula
akadémikus

Dr. Sótónyi Péter
akadémikus

Dr. Vörös Attila
egyetemi magántanár

**Etikai bizottsági
elnökök:**

Dr. Bitter István
egyetemi tanár

Dr. Kosztolányi György
akadémikus

Dr. Schaff Zsuzsa
akadémikus

Ikt.sz.: BM/19212/2023

Hiv.sz.: Ikt.sz.: 572-2/2023

Dr. Kincses Gyula elnök

Magyar Orvosi Kamara

Budapest

Tisztelt Elnök Úr!

Megkaptuk a MOK különböző egységeinek az ETT Orvosetikai Kódexéről alkotott véleményeit. A tizenöt oldalas Kódexre adott, három részből álló, huszonöt oldalon megfogalmazott MOK válaszokban található szakmai észrevételekre az alábbiakban válaszolunk:

Általános szempontok:

1. Az ETT az Orvosetikai Kódexet küldte meg véleményezésre a MOK elnökének, amely rögzíti azokat a normákat, amelyek ellen vétőket etikai eljárás során majd elmarasztalhatják az illetékes etikai bizottságok. A vonatkozó kormányrendelet határozza majd meg az etikai eljárások rendjét.
2. Az orvosok és más jogszabályban meghatározott személyek ellen indítható etikai eljárások a hatályos magyar jogi szabályozásba illeszkedő, törvények által definiált rendszer részei. Az etikai eljárások kiindulási pontja csak a hatályos jogszabályok betartása lehet. Ha egy orvos úgy ítéli meg, hogy a jogszabályi környezet hibás vagy helytelen, akkor jogilag meghatározott módon kezdeményezhet jogszabály-módosításokat, de ez nem az Orvosetikai Kódex hatáskörébe tartozó kérdés.
3. A magyar orvostársadalom sok évtizede méltatlan, hányatott helyzetben végzi munkáját. A pandémia során is bizonyította, hogy kiélezett, nehéz helyzetekben helyt áll. Közismert, hogy a közelmúltban történt, régóta várt, orvosokra vonatkozó bérintézkedések és a „hálapénz” néven ismert, széles körben elterjedt „feketegazdasági” gyakorlat egyidejűleg bevezetett kriminalizálása nem oldhatta meg egy csapásra mindazon súlyos aránytalanságokat és torzulásokat, amelyek a sok évtizedes, rögzült, helytelen normává vált, társadalmilag elfogadott és követett rendszer során kialakultak.

Az orvosok igen bonyolult jogi környezet által meghatározott szabályozás szerint dolgoznak. Az etikai eljárás az orvosok ellen indítható eljárások egyike. Nagy hagyományú, részben ősi, részben új, a korhoz alkalmazkodó szempontvilág, amely fontos szerepet játszik az orvostársadalom helyes működésének biztosításában. Ugyan egyetértünk a MOK-kal abban, hogy minden szabályszegésnek van/lehet etikai vonzata, de a Kódex nem szelektál a

szankcionálandó, a különféle szintű és formájú, többnyire részleteiben is pontosan kidolgozott (jog)szabályok (pl. a MOK által említett adatvédelem, titoktartás) sértéseinek etikai megítélései között, és nem az etikai eljárás a foglalkozási szabályok megsértése szankcionálásának lehetősége. Ez a gondolatmenet koncepcionálisan egyébként találkozik olyan MOK véleménnyel is, amely a Kódex 1. pontját támogatja. Nem értünk egyet azzal, hogy az etikailag ugyan különösen érzékeny, de jogilag pontosan szabályozott részterületek közül egyeseket a Kódex kiemeljen (pl. transzplantáció, triázs). Nem támogatjuk azt sem, hogy az orvosok ellen indított etikai eljárások kombinálódjanak egyes szakmai szabályszegések vagy különféle más jogszabálysértések ügyeiben folytatott eljárásokkal.

4. Az orvosi hivatás része lehet kutatási tevékenység is. A medicinális kutatásetika összegzése nem – idézve megfogalmazásukat – „alkódex”, miként az MTA Tudományetikai Kódexe sem az. A klinikai kutatások világára külön nemzetközi egyezményekben és jogszabályokban meghatározott szabályok és elvek vonatkoznak, ezért a szakmai és társadalmi átláthatóság érdekében az ETT külön, több mint negyven oldalas Bioetikai Kódexben foglalta össze mindezeket. Ezen túlmenően a klinikai kutatásokra is vonatkoznak az MTA Tudományetikai Kódexében megfogalmazott általános tudományos kutatási szempontok. A különféle kódexek különféle célokra és ezeknek megfelelő szerkezetekben íródnak, és nincsenek egymásnak alárendelve. Miután a klinikai kutatások jelentős része egyben betegellátás is, ezért az orvosetika szempontrendszere ugyanúgy vonatkozik a klinikai kutatást végző orvos tevékenységére, mint a rutin klinikai gyakorlatot végzőkre. Ezért történik a hivatkozás többek között a Kódex preambulumban a fenti két kódexre is.
5. Az etika már az 1989-ban meghirdetett Human Genome Project-nek (HGP) is szerves része volt. Az etikai elvek szerepe a humán genetikában – mind a betegellátásban, mind a kutatásban – a HGP nyilvánosságra hozása után számos nemzetközi szakmai, politikai és társadalmi dokumentum fontos eleme. A klinikai genetika szakterülete Magyarországon nincs megfelelően szabályozva, bár több más szakterülettel kapcsolódik és a társadalmi etikai érdeklődés középpontjában áll. A Kódex éppen ezért kiemelten foglalkozik kérdéskörével. Erre vonatkozó véleményünket is fenntartjuk.
6. A Kódex preambulumban második bekezdése tartalmazza az orvosi magatartás alapvető szempontjainak összefoglalását. A preambulumban további részei utalnak arra is, hogy ezek az alapelvek a társadalmi fejlődés során módosulhatnak, de a lényegük állandó. Megítélésünk szerint ez a szempont nem igényel bővebb kifejtést a Kódex további részeiben. A közismert „nil nocere” alapelv szellemisége a Kódex számos pontjában, így a preambulumban is érvényre jut. Külön említését nem tartjuk szükségesnek.
7. Bár a MOK által felvetett további koncepcionális kérdések (őszinteség stb.) valóban a betegellátás lényegi kérdései, de nem tartoznak a Kódex hatáskörébe.

Részletes észrevételek elfogadásának nyomán eszközölt változtatások jegyzéke:

1. 1.2. kiegészítés
2. 2.1. törlés
3. 2.2. szóhasználat
4. 2.3. szóhasználat
5. 2.9. összevonás
6. 2.12. szóhasználat

7. 3.8. szóhasználat
8. 3.9. módosítás
9. 3.13. törlés
10. 3.14. törlés
11. 3.17. törlés
12. 4.8. szóhasználat
13. 4.13. törlés
14. 5.4. törlés
15. 5.7. törlés
16. 6.2. módosítás
17. 6.3. szóhasználat
18. 9.9. törlés

Összefoglalva

1. A tizenegy részre tagolt Kódex szerkezeti rendszerére nem érkezett észrevétel.
2. A koncepcionális érdemi szakmai észrevételekre, javaslatokra válaszoltunk. Megjegyezzük, hogy a MOK lényegi kérdésekben (pld. 1. pont) különböző véleményeket adott.
3. Az elküldött Kódex százkilenc pontból állt. Ebből a MOK huszonhat pontot vitatott, illetve javasolt módosítást.
4. A módosított Kódexben – a MOK mellett más javaslatokat is elfogadva, 18 változtatást eszközöltünk, ebből 8 törlés, 6 szóhasználati változtatás, 4 módosítás.
5. A MOK vélemények elnökségi része több mellékletet jelzett, de egyet sem csatolt.

A tartalmi észrevételeiket köszönjük.

A MOK honlapon található a *Hivatalos Levelezés* rovat, ahol a különböző szervezetekkel folytatott hivatalos levelezést osztják meg a nyilvánossággal. Az ETT a hatályos jogszabályok szerint hivatalosan küldte el Orvosetikai Kódexét a MOK-nak véleményezésre, amit a MOK nem jelentetett meg a *Hivatalos Levelezés* rovatban, majd a Kódexről alkotott véleményét *Hivatalos Levelezésként* viszont nyilvánosságra hozta. Tette ezt anélkül, hogy a rovat olvasói megismerhették volna a véleményezés tárgyát, a Kódexet magát. Ez az eljárás nem szorul további magyarázatra és minősítésre.

A MOK Elnökségének az ETT Elnökségéhez - hivatásrenden belül - elküldött véleménye a Kódexről szokatlan, kioktató és durván sértő stílusával, hangnemével jelentősen eltér a magyar orvostársadalom tagjainak, mind a hazai, mind a nemzetközi orvosi közéletben megszokott vitakultúrájától, és kommunikációjától. Az ETT Elnöksége ilyen típusú, méltatlan, az etikus orvosi viselkedési normáktól idegen dialógusba nem kapcsolódik bele, ezért csak a MOK ETT-re tartozó tartalmi észrevételeire reagál, és ezzel lezártnak tekinti az Orvosetikai Kódexről folytatott levelezést a MOK Elnökségével.

Budapest, 2023.június 27.

Tisztelettel:

Dr. Mandl József